

VII Reunió Oikos de Bioarqueologia

Programa

26 i 27 de maig de 2023

Organitza:

VII Reunió Oikos de Bioarqueologia

Organitza:

Associació Catalana de Bioarqueologia (ACBA)

Dates:

26 i 27 de maig de 2023

Secretaria:

Ariadna NIETO ESPINET

Comitè organitzador:

Ethel ALLUÉ, Aitor BURGUET-COCA, Francesc BURJACHS i CASAS, Lluís GARCIA PETIT, Julià MAROTO GENOVER, Ariadna NIETO ESPINET, Isaac RUFÍ CASALS, Miguel TARONGI CHAVARRI, Sílvia VALENZUELA LAMAS, Lua VALENZUELA SUAÚ

VII Reunió Oikos de Bioarqueologia

Programa i resums

Edició:

Associació Catalana de Bioarqueologia

© dels textos: els autors i les autores

© de l'edició: Associació Catalana de Bioarqueologia

PROGRAMA

Divendres 26 de maig de 2023

09.00-09.10 **Obertura de la VII Reunió OIKOS.**

09.10-10.10 **Conferència:** *Ictioarqueologia: ayer, hoy y mañana*, a càrrec de Dra. Eufrasia Roselló Izquierdo (Universidad Autónoma de Madrid).

10.10-10.30 Pausa.

Mètodes i tècniques en bioarqueologia

Modera: Sílvia Valenzuela

10.30. Alexandra LIVARDA, Alexandra KRITI, Hector A. ORENGO, Paloma ALIENDE, Darío HERRANZ RODRIGO. **New insights into past agricultural regimes: towards the creation of a new tool combining 3D Geometric Modern Morphometrics & machine learning.**

10.40. Andrés ROBLEDO. **Calentar las manos: Estudios experimentales sobre la calidad del aire, la iluminación y el calor al usar el fuego.**

10.50. Alba RUIZ, Maria SAÑA. **Aproximació a les dades ecomètriques per l'estudi de la ecologia i mobilitat animal: l'exemple d'*Ovis aries*.**

11.00. Miguel TARONGI **¿Se nos olvidaron las lentejas? Nuevos datos e interpretaciones de las leguminosas cultivadas en el Noreste Peninsular.**

11.10. Marian BERIHUETE AZORÍN. **Els òrgans vegetals subterranis a l'arqueobotànica : el projecte CHUFA, estat actual de la qüestió i casos d'estudi.**

11.20. Aitor BURGNET-COCA, Asier VALLEJO, Amanda G. HENRY. **FIRE-TOOLS Project: una visió teòrica i metodològica per la identificació del registre del foc en contextos de baixa visibilitat arqueològica.**

11.30 - 11.40. **Discussió.**

Processament i consum de productes vegetals i animals

Modera: Lua Valenzuela

11.40. Cristina NAVAS PATÚS, Juan José GARCÍA-GRANERO, Santiago RIERA, Natàlia ALONSO. **El procesado de alimentos vegetales en el Llano de Lleida durante la Edad del Hierro: estudio de los gránulos de almidón en molinos.**

11.50. Maria HERRERO OTAL, Anna HOMS, Raquel PIQUÉ HUERTA, Francisco MARTÍNEZ-SEVILLA. **El treball de l'espart (*Stipa tenacissima*) a la Cueva de los Murciélagos (Albuñol, Granada).**

12.00. Theoni BANIOU, Akshyeta SURYANARAYAN, Alexandra LIVARDA, Joan VILLANUEVA, Nuria MORALEDA, Núria ROMANI, Esther RODRIGO. **Reconstructing Roman diet through organic residue analysis: the case of Guissona and Puig Castellar.**

12.10. Abel GALLEGO, Theoni BANIOU, Alexandra KRITI, Alexandra LIVARDA, Valentina PESCHINI. **Pràctiques agroramaderes a Aiguafreda de Dalt (Aiguafreda, Vallès Oriental) durant l'antiguitat tardana (segle VII n.e.).**

12.20. Arnau BROSA PLANELLA, Santiago RIERA MORA, Maria SAÑA SEGUÍ, Arturo MORALES MUÑIZ. **La pesca al nord-est de la península Ibèrica des de la tardoantiguitat fins l'edat moderna a través de l'ictioarqueologia.**

12.30. Nina LAMING LÓPEZ, Irene ESTEBAN, David JAVALOYAS MOLINA, Javier RIVAS ORTIZ, Bartomeu SALVÀ SIMONET, Gabriel SERVERA VIVES, Alejandra GALMÉS-ALBA, Rosa Maria ALBERT. **Estudi espacial del bronze naviforme: el cas de la Naveta II de Closos de Can Gaià (Portocolom, Mallorca).**

12.40. Alessandra PECCI, Simona MILETO, Genea GIRIMONTE, Domenico MIRIELLO, Paul REYNOLDS, Gisela RIPOLL, Clara FORN, Darío BERNAL-CASASOLA, Jose J. DÍAZ, Jose A. EXPÓSITO, Iñaki MORENO. **Producción de alimentos en época romana. El análisis de residuos orgánicos de estructuras productivas de Badalona y Baelo Claudia.**

12.50 - 13.00. **Discussió.**

13.10. Maria Victoria GARCÍA MARTÍNEZ, Marta PORTILLO, Eva ALARCÓN, Francisco CONTRERAS. **Nuevas evidencias de la molienda en el Argar. Análisis de fitolitos en el yacimiento de Peñalosa (Baños de la Encina, Jaén).**

13.20. Mercedes GONZÁLEZ FERNÁNDEZ, Asier GARCÍA-ESCÁRZAGA, Maria SAÑA- SEGUÍ. **Evaluación de la estacionalidad en la explotación de los recursos marinos a finales del Mesolítico e inicios del Neolítico en el noreste de la Península Ibérica: análisis de isótopos estables de oxígeno ($\delta^{18}O$) en *Phorcus turbinatus* de Sola del Pep.**

13.30. Lidia COLOMINAS, Marta PORTILLO, Jordi MORERA, Joan OLLER, Anna BERROCAL-BARBERÀ, Abel GALLEGO-VALLE, Oriol LÓPEZ-BULTÓ, Chiara MESSANA, Joaquim SISA-LÓPEZ de PABLO, Carlos TORNERO, Oriol OLESTI. **Aproximació bio-geoarqueològica a l'estudi de la gestió ramadera al Tossal de Baltarga (la Cerdanya) (segle III a.n.e.).**

13.40. Nit CANO. **La gestió agroramadera al nord de la península Ibèrica: nous resultats de l'estudi arqueobotànic de El Mirador (Atapuerca, Burgos).**

13.50. Lua VALENZUELA-SUAU, Sílvia VALENZUELA-LAMAS, Jaume GARCÍA ROSSELLÓ, Paloma SALVADOR GÓMEZ-GRANDOLI, Jordi NADAL LORENZO, Marta DÍAZ-ZORITA BONILLA, Leopoldo D. PENA GONZÁLEZ, Manuel CALVO TRIAS. **Ovelles, cabres, cans i bous. Anàlisi de l'aprovisionament carni i de l'explotació del territori per part de la comunitat enterrada en el Túmul de Son Ferrer (Calvià, Mallorca) a partir de l'anàlisi d'isòtops d'estronci ($^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$).**

14.00. Vanesa NAVARRETE, Albert GARCIA-PIQUER, Christian GARCIA, Alfredo PRIETO, Raquel PIQUÉ. **Caçadors en canoa: el huemul (*Hippocamelus bisulcus*) en les estratègies de subsistència dels caçadors-recol·lectors marítics en el mar interior Última Esperanza (Magallanes, Xile).**

14.10. María Fernanda MARTÍNEZ-POLANCO. **Un estudio zooarqueológico, tafonómico e isotópico de los venados de cola blanca de Cerro Juan Díaz (LS-3), Área Cultural Gran Coclé, Panamá.**

14.20-15.45. **Pausa dinar.**

Paisatge i aprofitament del medi natural (1)

Moderador: Francesc Burjachs

15.45. Ana PENA PÉREZ, Santiago RIERA, Ramon JULIÀ, Francesc MESQUITA-JOANES, Javier ARMENGOL. **Noves dades paleoambientals de l'entorn de l'estany litoral del Cagalell durant el neolític antic (Raval, Barcelona).**

15.55. Eva Maria LÓPEZ CASTILLO, Raquel PIQUÉ HUERTA, Oriol LÓPEZ-BULTÓ, Anna BERROCAL BARBERÀ, Pere CASTANYER MASOLIVER, Joaquim PERA ISERN, Esther RODRIGO REQUENA. **Pràctiques forestals i d'arboricultura als jaciments d'Iesso (s. II aC-VI d.C) i Vilauba (s. I aC-VII dC).**

16.05. Maria BOADA, Rosa HUGUET. **Agents acumuladors dels lepòrids en jaciments arqueològics: el conjunt TE09d de Sima del Elefante (Atapuerca).**

16.15. Bàrbara MAS VÉLEZ. **Modelant la distribució de rouredes i alzinars: el cas del nord-est de la península Ibèrica durant el neolític.**

16:25. Tomás FERNÁNDEZ-IRIARTE. **Exploring charcoal distributions and alterations in a level from Neanderthal site Abric Romani in North-eastern Iberian Peninsula.**

16.35. Marina FERNÁNDEZ, Alexandre TARRAGÓ, Philip BANKS, Sílvia ALBIZURI, Jordi NADAL. **Viure entre animals en una gran ciutat: els gossos a Barcelona entre l'antiguitat tardana i l'edat mitjana.**

16.45. Nolween EMONET. **Palynologic study of Neolithic-Bronze landscape and settlement organisation from the site of Vallone-Inferno (Sicily).**

16.55. Paulo DUÑÓ-IGLESIAS, Florent RIVALDS, Jordi NADAL, Lluís LLOVERAS. **Estudi de l'hàbitat a través de l'anàlisi del desgast dental dels ungulats caçats al jaciment epipaleolític de la Balma del Gai.**

17.10 - 17.30. **Discussió.**

18.00. **Assemblea General de l'ACBA (exclusiva per a socis i sòcies).**

Dissabte 27 de maig de 2023

09.30-10.30. **Conferència:** *Identidad, cicatriz y ausencia del cultivo de los mijos en Iberia: una búsqueda desesperada en la memoria*, a càrrec de Dr. Andrés Teira Brión (University of Oxford).

Paisatge i aprofitament del medi natural (2)

Modera: Miguel Tarongi

10.30. Mario MARQUETA, Carmen NÚÑEZ-LAHUERTA, Rosa HUGUET, Josep Maria VERGÈS. **Gralles, coloms i el pinsà dels pins: una anàlisi tafonòmica del conjunt avifaunístic de la cova del Cudó (Mont-ral).**

10.40. Valentina LUBRANO, Ruth BLASCO, Florent RIVALDS, Jordi ROSELL, Anna RUFÀ. **Contribuyendo a identificar los patrones de ocupación en la cova de les Teixoneres (Barcelona, Spain): una aproximación a partir de los datos zooarqueológicos de la unidad III, MIS 3.**

10.50 Juan Manuel LÓPEZ-GARCÍA. **Context cronològic, ocurrència d'espècies i observacions paleoambientals del jaciment del plistocè inferior de la Pedrera del Corral d'en Bruach (Massís del Garraf, Barcelona) mitjançant l'estudi de les associacions de micromamífers.**

11.00. Ada GOMAR BOSCA, Marta PORTILLO, Jaume NOGUERA, Jordi MORER, Maria Carme BELARTE. **Les estructures de combustió de la ciutat cessedana de Masies de Sant Miquel (Banyeres del Penedès, Baix Penedès) a partir de les evidències microfòssils vegetals i fecals.**

11.10. Joana ORONICH, Andreu MOYA GARRA, Ariadna NIETO-ESPINET. **Ramaderia, cacera i alimentació en una aldea del neolític final i el bronze ple: una aproximació des de l'arqueozoologia del jaciment de Cantorella (Lleida).**

11:20. Mónica FERNÁNDEZ GARCÍA, Alicia SANZ-ROYO, Emilie BERLIOZ, Christophe LÉCUYER, Joan DAURA, Montserrat SANZ, Ana B. MARÍN-ARROYO. **Clima y estacionalidad durante el Evento de Heinrich 4 en el NE peninsular: análisis isotópico y de microdesgaste en dientes de ungulados del yacimiento de Terrasses de la Riera dels Canyars (Gavà).**

11.30. Xènia ROSELLÓ MOLINERO, Ada TORRA, Jordi BARTOLOMÉ, Jordi PALAU, Iban PLANIOL, Joan CURIÀ, Rosa GALINDO, Ariadna NIETO-ESPINET. **La introducció de cavalls de Przewalski a la Reserva Nacional de Caça de Boumort (Pallars Jussà, Lleida): un estudi interdisciplinari per a la creació d'un referencial actual de dieta de cavalls salvatges.**

11.40. Víctor VIZCAÍNO-VARO, Clàudia TURA-POCH, Carles ROQUÉ, Isaac RUFÍ, Neus COROMINA, Joaquim SOLER, Narcís SOLER, Julià MAROTO. **Dents de mamífer i dents de mar a l'ornamentació del gravetià final de les coves del Reclau (Serinyà, Pla de l'Estany)**

11.50 - 12.00. **Discussió.**

12.00. África PALLARDÓ, Pauline HANOT, Ada TORRA BURGUÉS, Maria Teresa DUENAS HENARES, Daniel VILLALBA MATA, Ariadna NIETO-ESPINET. **La biomecànica dels cavalls: potencialitats i limitacions del diagnòstic per imatge en l'estudi de l'estructura òssia en restes d'èquids arqueològics.**

12.10. Alejandra SANCHEZ POLO, Marta PORTILLO, Marta MUÑOZ PUIG. **La Casa 1 del Cerro de San Vicente (Salamanca): primeros resultados del estudio de fitolitos de un contexto del Hierro I meseteño.**

12.20. Sabrina BIANCO. **Llenya per a pires funeràries a Bàrcino (Barcelona): estudi antracològic i dendro-antracològic de les estructures de cremació a la necròpolis del Mercat de Sant Antoni (s. I d.C.).**

12.30. Jordina DANIEL CARITG, Lluís LLOVERAS, Núria MOLIST, Ricard MARLASCA, Jordi NADAL. **Ramaderia, cacera i pesca: estratègies alimentàries a la ciutat d'Olèrdola (Olèrdola, Alt Penedès) durant l'alta edat Mitjana (segles IX-XI).**

12.40. Blanca GARAY PALACIOS. **Les coves del Fem (Ulldemolins, Priorat): l'aprofitament i gestió dels recursos vegetals.**

12.50. Míriam GÓMEZ ANDREU. **Anàlisi antracològica del jaciment prehistòric de l'arc del Teatre (Barcelona).**

13.00 - 13.10. **Discussió.**

13.10. **Cloenda VII Reunió OIKOS de Bioarqueologia.**